

Les 11: De brieven van Paulus

Welkom

Gebed

Zingen: Jezus leidt Zijn kerk

Samenvatting vorige keer

Deze les

Inhoud van de les

Paulus

Opgegroeid in een Joods gezin in Tarsus (Hand 22:3). Zijn ouders moeten vooraanstaande mensen zijn geweest, want Paulus was een Romeins staatsburger. Het Romeinse staatsburgerschap ging met voorrechten gepaard, die anderen niet hadden.

- Wanneer Jezus in de Bergrede spreekt over de extra mijl, dan verwijst hij naar een Romeins gebruik. Een Romeins soldaat kon een inwoner gebieden diens uitrusting voor een mijl te dragen. Jezus zei: ga de extra mijl. Een Romeins staatsburger kon dit weigeren, een Jood (onder Romeins bewind) niet. Mocht je worden aangesproken door een Romeinse soldaat, dan zei je eenvoudigweg *Civis Romanus sum*, ofwel 'Ik ben een Romeins staatsburger'. In Handelingen 22 lees je hoe Paulus met een Romeinse tribuun in gesprek gaat. De reactie van de tribuun is veelzeggend.

We hebben ook eerder gezegd dat het Romeinse staatsburgerschap het grote ideaal was voor het Romeinse Rijk. Rome was het summum van beschaving en het Romeinse staatsburgerschap werd gezien als een eervol voorrecht. Voor Paulus betekende het dat hij recht had op een eerlijk proces en niet gezeseld mocht worden. Hij mocht zelfs niet geketend worden.

Paulus is opgeleid in Jeruzalem bij Gamaliël (een zeer vooraanstaand Joodse rabbijn). Vanaf 5 jaar leerde een kind de Torah lezen en moest je de teksten uit je hoofd leren. Vanaf 10 jaar kon je de Joodse wetgeving bestuderen. Rond die leeftijd is Paulus, of beter gezegd: Saul (Sha'ul), naar Jeruzalem gegaan. Uit Handelingen 23:6 weten we dat Saul een Farizeeër was.

Binnen het Farizeïsme had je twee stromingen: Hillel en Shammai. Hillel was de meer gematigde van de twee. Shammai leerde, dat volgens de Torah, Israël vrij moest zijn van onderdrukking. Daarmee zou Israël vrij zijn om in vrede God te dienen. Ze hadden ijver voor God', wat wil zeggen dat je zo overtuigd bent van de noodzaak om God te dienen, dat je anderen desnoods met geweld, moest verdrijven die je daarvan weerhielden. De Joodse opstand zal mede door deze stroming zijn aangevuurd. Verzet was niet alleen een recht, maar ook een plicht. Saul zat dus bij de meest radicale stroming binnen het Jodendom. Die stroming van Shammai ijverde voor God door de andere Joden

aan te zetten de Torah na te leven, omdat op die manier de vervulling van het Messiaanse Rijk eerder realiteit zou worden.

Saul vulde zijn geleerde leven in als een christenvervolger. We lezen in Handelingen over zijn aandeel bij de steniging van Stefanus. Stefanus zorgde als diaken voor de aalmoezen voor weduwen. Stefanus haalde woede van Joodse leiders op zijn hoofd door het onderwijs dat hij predikte. Saul was daarbij en keurde die steniging goed. Hij ging zo ver dat hij naar de hogepriester ging en hem om toestemming vroeg christenen tot in Damascus op te zoeken en als gevangene mee te nemen naar Jeruzalem. We hebben het over iemand die systematisch christenen vervolgde

Deze Saul kwam tot bekering. Onderweg naar Damascus ontmoet hij Jezus. Saul is gebroken. Jezus, Gods Zoon, roept hem toe: 'Waarom vervolg je Mij?'. Dit is waarom christenvervolging ook ons zou moeten aangrijpen vandaag de dag. Uiteindelijk wordt Jezus ermee vervolgd! Zo ziet Jezus het zelf in ieder geval heel duidelijk.

Na zijn bekering trekt Saul zich terug. We kunnen ons voorstellen dat die bekering weliswaar indrukwekkend moet zijn geweest, maar dat het denken van Saul volledig in een ander perspectief kwam te staan. Dat vraagt bezinning, gebed, studie. Ook al lezen we dat niet direct, het ligt voor de hand dat Saul zich verdiepte in de Schriften. Bovendien lezen we in de Galatenbrief dat Saul tot inzicht komt dat ook de heidenen bereikt moesten worden met het evangelie. Pas door bijzondere openbaring van God dringt dit besef door (Gal 1:12). Hetzelfde zien we bij Petrus. Ook Petrus predikte alleen tot de Joden. Pas na een visioen van God ziet Petrus in dat het evangelie ook voor de heidenen is.

Dat maakt het lezen van de evangeliën bijvoorbeeld wel bijzonder. Ook al zijn diverse evangeliën geschreven met de Romeinse of heidense lezer in het achterhoofd, dit besef ging niet van het evangelie zelf uit. Anders gezegd: uit de woorden van Jezus blijkt nog niet onomstotelijk dat ook de heidenen bereikt moeten worden. Pas aan het einde van Mattheüs lezen we dat het evangelie onder alle volken bekend moet worden gemaakt. Allen moeten discipelen worden. Jezus maakte in het Johannesevangelie een verwijzing naar 'schapen van een andere kudde'. Zijn volgelingen, waaronder Petrus, hadden desondanks nog niet begrepen dat ook de heidenen bereikt moesten worden. En Petrus heeft drie jaar met Jezus opgetrokken! Dat is voor ons een belangrijke spiegel!

De man die de Joodse wet zo intensief had bestudeerd, die je niets hoefde te vertellen over de voedselwetten en besnijdenis, leerde onder de heidense bekeerlingen dat zij zich niet aan deze Joodse wetten dienden te houden. Het levert de nodige controverse op in vooral die gemeenten waar Joden en heidenen zich verenigd hebben in hun geloof in Jezus Christus, maar op de praxis uiteen gaan.

Paulus is uiteindelijk gedood in Rome door onthoofding in dezelfde periode als Petrus, die ook in Rome is gedood. Hun dood heeft waarschijnlijk plaatsgevonden ten tijde van de christenvervolging onder keizer Nero, die na de stadsbrand van Rome in christenen een zondebok had gevonden. Het Romeinse staatsburgerschap van Paulus heeft diens dood niet kunnen voorkomen.

We spreken over het jaar 64 van onze jaartelling. Zowel Petrus en Paulus hebben dus niets meegekregen van de Joodse Oorlog tegen de Romeinen, die in het jaar 66 is begonnen en ze hebben dus ook niets meegekregen van de vernietiging van de Joodse Tempel door de Romeinen in het jaar 70. Alles wat zij geschreven hebben dateert dus van voor die tijd.

Romeinenbrief

- **Datering en plaats**

Deze brief is door Paulus geschreven in het jaar 58 in de stad Korinthe geschreven. Paulus had een schrijver met de naam Tertius (de derde). de brief is naar Rome gebracht door Febe (Phoebe)

- **Doelgroep**

Het gaat uiteraard om de gemeente te Rome. Deze gemeente is niet door Paulus zelf gesticht. De gemeente bestaat wel uit gelovigen uit de Joden en heidenen. De vraag naar Gods verhouding tot Joden en heidenen wordt daardoor nog indringender. Desondanks behandelt de Romeinenbrief minder zaken die spelen in de gemeente zelf, maar is er vooral aandacht voor leerstellig onderwijs.

- **Kernboodschap (en kernvers)**

Hoe wordt de relatie tussen God en jou hersteld? Dat is de vraag die hier wordt beantwoordt. In moeilijker woorden gesteld: hoe word ik voor God gerechtvaardigd. Het antwoord is: door geloof in Jezus Christus. Houd in het achterhoofd dat de Jood, die geleerd was dat door werken te doen, rechtvaardiging voor God geschiedde. Nu leert diezelfde Jood, dat alleen geloof in Jezus Christus je kan redden.

De woorden van Romeinen 1: 16-17 vertellen ons de werkelijke boodschap van de man die eerst Saul werd genoemd.

Paulus gaat ook in op een pastorale vraag. Hoe kan God trouw zijn aan mij, als Israel verloren lijkt te gaan? Paulus beantwoordt die vraag heel scherp in de hoofdstukken 9 – 11. De terzijdestelling van Israel is tijdelijk en omwille van de heidenen. God zal zich weer wenden tot Israel.

- **Structuur**

1: 1-17	Rechtvaardiging door geloof geopenbaard
1: 18-3: 20	Rechtvaardiging door geloof is een noodzaak voor iedereen (Jood en heiden)
3: 21 – 31	Hoe we worden gerechtvaardigd
4	Rechtvaardiging door geloof is geen nieuwe leer
5	De zegen van rechtvaardiging door het geloof
6	Rechtvaardiging door geloof en de vraag naar de zonde
7	De worsteling van de gerechtvaardigde
8	Vrijheid en voorrechten van de gerechtvaardigde
9-11	Rechtvaardiging en de Jood
12-16	De plichten van de gerechtvaardigde

1 en 2 Korinthe

- **Datering en plaats**

Ook deze brieven zijn door Paulus geschreven, maar ze zijn wat lastiger te dateren. Dat heeft ermee te maken dat Paulus meerdere keren in Korinthe is geweest. Dat blijkt uit de tweede Korinthebrief (13:1) bijvoorbeeld, waar Paulus spreekt over zijn derde bezoek aan de gemeente. Aangezien we niet alle reizen exact in kaart kunnen brengen, maar alleen kunnen afgaan op de gegevens uit het boek Handelingen, en de overlevering, moeten we volstaan dat de brieven dateren rond het jaar 60.

- **Doelgroep**

De gemeente in Korinthe is door Paulus gesticht. Paulus heeft anderhalf jaar gewerkt in Korinthe (1 Kor 5:15; Hand 18). Ook in Korinthe waren gelovigen van Joodse en heidense komaf verenigd tot de gemeente. Paulus heeft een moeilijke relatie gehad met deze gemeente, vooral omdat hij enerzijds fel ingaat op interne conflicten en aan de andere kant wat op afstand blijft. Dat wil zeggen: Tijdens Paulus' driejarige verblijf in Efeze plant hij een derde reis naar Korinthe (Hand 20:1-3), maar stelt de reis uit en gaat eerst naar Macedonië. De Korintiërs leggen het zo uit dat Paulus onbetrouwbaar is. Bovendien zijn er geleerde sprekers in de gemeente, die de gemeenteleden imponeren. De tegenstellingen met Paulus worden scherper.

- **Kernboodschap (en kernvers)**

Eerste brief

Paulus heeft waarschijnlijk meerdere brieven geschreven, maar de brieven die wij hebben zijn bewaard gebleven. Mogelijk heeft Paulus vier brieven geschreven aan de gemeente te Korinthe. de kern van de eerste brief is: 'Jezus, onze Heer'.

Jezus is Heer over elk terrein van ons leven. De Korintiërs houden er soms een vleselijke levensstijl op na en Paulus spreekt deze aan. Lees bijvoorbeeld hoofdstuk 6: 19-20 of 10: 12-13. Het feit dat Paulus Jezus hier zo vaak als Heer aanspreekt geeft aan hoezeer de Korintiërs in hun levenswijze Jezus' heerschappij niet zichtbaar maken.

Het kernvers zou je in die zin kunnen lezen in hoofdstuk 1: 2, waar Jezus 'onze Heer' wordt genoemd.

Tweede brief

In de tweede brief verdedigt Paulus zichzelf en roept hij op tot een inzameling voor de gemeente te Jeruzalem. Jezus wordt de Troostende genoemd en de bediening van Paulus verdedigd tegenover aanvallen van binnenuit.

Kernverzen: 4: 5-6 (wij prediken niet onszelf) en 5: 17-19 (Zo is dan wie in Christus Jezus is een nieuwe schepping)

- **Structuur**

Eerste brief

1: 1-9	Introductie
1: 10 – 4:21	De gemeentelijke ongeregeldheden die aan Paulus zijn gerapporteerd (door Titus)
5: 1-8	De sociale ongeregeldheden die aan Paulus zijn gerapporteerd
6: 9 – 10: 1-33	De sociale ongeregeldheden aangesproken door Paulus
11 – 16	De gemeentelijke ongeregeldheden aangesproken door Paulus
16: 5-24	Conclusie

Tweede brief

1 – 7	Paulus' uitleg over zijn vertraagde (derde) komst
8 – 9	Paulus' vermaning / aanmoediging om geld in te zamelen voor de broeders in Jeruzalem
10 – 13	rechtvaardiging van Paulus' apostelschap

Galaten

- **Datering en plaats**

Galatië, zoals de plaats wordt genoemd waar deze gemeente zich gevestigd heeft is een plaats in Klein-Azië. Ruim 300 jaar eerder hadden Galliërs (de huidige Fransen) deze strook met succes veroverd en bewoonde sindsdien de regio. Tot op de huidige dag worden er Turken gevonden met blond haar en blauwe ogen. De bekendste is Atatürk. geen idee of hij ook daadwerkelijk Gallische voorouders heeft gehad natuurlijk.

De gemeente werd op de tweede zendingsreis van Paulus gesticht (Hand 16: 6).

- **Doelgroep**

Al snel vallen de gemeenteleden in Galatië af van het ware evangelie, mede door dwaalleraren (1: 7). Paulus bewijst dat zijn apostelschap van Godswege is en erkend door de apostelen in Jeruzalem. Op die basis herinnert Paulus aan de Gekruisigde, die allen door het geloof in Hem heeft gerechtvaardigd. Paulus tracht het evangelie te herstellen. Paulus benadert de gemeente wel als afvalligen. Er klinkt daarom ook geen dankbaarheid in de brief, terwijl Paulus dat anders wel nadrukkelijk doet. Paulus vraagt ook niet om hun gebed. Hoe kunnen ze ook, als afvallige gelovigen?!

- **Kernboodschap (en kernvers)**

In hoofdstuk 3:2 lezen we de kern van de boodschap. Daarin stelt Paulus de retorische vraag of rechtvaardiging uit de werken der Wet komt of door geloof in de Gekruisigde. Uiteraard kan er maar 1 antwoord de juiste zijn. Paulus schetst een tegenstelling. Het is alsof je vraagt: wil je blijven leven of liever sterven? Iedereen snapt dat je wil blijven leven (normaal gesproken). Die retoriek past Paulus toe op de vraag naar geloof en de inhoud van het geloof.

- **structuur**

1: 1-5	Groet
1: 6-9	Paulus' terechtwijzing
1: 10 – 24	Paulus' evangelie door Gods openbaring
2: 1 – 15	Paulus bediening bevestigd door Petrus en anderen
2: 16 – 19	Rechtvaardiging door geloof alleen
2: 19-20	Verenigd met Christus door geloof
3: 1-22	Zoonschap Gods door geloof
3: 23 – 4: 31	ontvangen van de Geest door geloof
5	Vrijheid door geloof
6: 1-10	Dienstbaarheid en geloof
6: 11 – 18	Conclusie

Efeze

- **Datering en plaats**

Paulus schreef deze brief vanuit zijn gevangenschap in Rome, tien jaar nadat hij de gemeente in Efeze had gesticht. Paulus heeft drie jaar gewerkt in deze gemeente en naast hem zien we ook bijvoorbeeld Johannes specifiek deze gemeente aanschrijven, onder andere ook in Openbaring.

- **Doelgroep**

In het boek Handelingen lezen we over de Efeziërs dat zij moeten waken voor wolven in schaapskleren. Het thema van valse leraren komt in die zin meer aan bod en zal in andere brieven

van Paulus, Petrus en Johannes nog sterker worden benadrukt. De Efeziërs hebben de waarschuwing ter harte genomen, zo lezen wij in Openbaring, maar dan blijkt dat ze de eerste liefde hebben verlaten en daarnaar moeten terugkeren. Zo niet, dan wordt de kandelaar weg genomen. Als je naar het huidige Efeze kijkt, dan is slechts een ruïne overgebleven van de eens zo bloeiende stad en gemeente. Dat levendige voorbeeld dient ons ook ter waarschuwing.

- **Kernboodschap (en kernvers)**

De nadruk op het Lichaam van Christus, de Gemeente / de Kerk klinkt sterk door. De brief aan de Efeziërs gaat in op de ecclesiologie ofwel, de leer van de Kerk. Samen met de Kolossenzenbrief, leren we veel over de aard van de Gemeente. De eerste drie hoofdstukken zijn leerstellig en de hoofdstukken 4 t/m 6 leveren praktische aanwijzingen voor het leven van de Gemeente. Kernverzen zijn 1: 22-23 en 5: 30

- **Structuur**

1: 1-2	Groet
1: 3-14	Zegenbede
1: 15-21	Gebed
1: 22-23	Christus: Hoofd van het Lichaam
2: 1-10	Hoe wij leden worden van het Ene lichaam van Christus
2:11-22	De eenheid van Jood en heiden in het Lichaam van Christus
3	Het geheimenis van de roeping der heidenen
4: 1-3	De eenheid van het Lichaam van Christus
4: 4-6	Dat wat de eenheid van het Lichaam van Christus tot stand brengt
4: 7-16	De opbouw van het Lichaam van Christus
4: 16 – 6	De plichten van de leden van het Lichaam van Christus

Filippenzen

- **Datering en plaats**

Filippi is een plaats die als een Romeinse voorpost diende. Hij is ooit gesticht door de vader van Alexander de Grote (Filippus van Macedonië). Toen keizer Octavianus (Augustus) deze stad innam werd het zoals gezegd een Romeinse voorpost. Er waren te weinig Joodse inwoners voor de vorming van een synagoge. Paulus schreef deze brief vanuit Rome en dateren we vlak voor zijn dood in het jaar 62.

- **Doelgroep**

Paulus bereikte Lydia de purperverkoopster en de gevangenebewaarder met zijn huisgezin. Zo ontstond de gemeente gestaag. De gemeente in Filippi is de oudste christelijke gemeente in Europa (Hand 16:9-40). Paulus schrijft bijna een soort liefdesbrief aan deze gemeente. Ze waren vrijgevig en steunden Paulus met regelmaat in zijn bediening. Toen ze hoorden van Paulus' gevangenschap stuurde de gemeente Epafrodites naar Paulus om hem te bemoedigen. De band tussen de apostel en de gemeente behoefde toen en ook nu geen verdediging. Ondanks de liefde hoorde Paulus ook dat er verdeeldheid was ontstaan in de gemeente.

- **Kernboodschap (en kernvers)**

Hoewel het evangelie overduidelijk gebaseerd is op het Oude Testament en daaruit voortvloeit, ja zelfs vanuit het Oude Testament kan worden uitgelegd, maakt deze brief geen enkele verwijzing naar het Oude Testament.

De ontstane verdeeldheid in twee kampen worden geadresseerd door Paulus, maar vooral door hen als een eenheid aan te spreken. Het kernwoord is 'allen'. Paulus verwijst vooral naar de nederigheid/gezindheid die in Christus Jezus was. Deze passage in Filippenzen 2: 5-11 noemen we de kenosis passage. Zo dienen de gelovigen in Filippi zich te vereenzelvigen met Christus. Kernverzen lezen we in de genoemde passage en in 4: 1-2

- **structuur**

1: 1-2	Groet aan allen
1: 3-11	Gebet voor allen
1: 12-30	Christus verheerlijkt door Paulus' gevangenschap ter bemoediging van allen
2	Christus' nederigheid als voorbeeld voor allen
3	waarschuwing voor allen
4: 1-20	vermaning voor allen
4: 21-23	Groet van allen aan allen

Slot

We hebben het eerste deel behandeld van de brieven van Paulus. Het zijn er veel en het kan wat stoffig overkomen tijdens een les als deze. Maar onthoud goed: als je het overzicht over een Bijbelboek en de Bijbel hebt begrepen, begrijp je individuele verzen ook veel beter! Je moet altijd de context en het geheel van een Bijbelboek kennen en de grote lijn van Gods plan met deze wereld in gedachten houden. Dat voorkomt al heel veel verkeerde interpretaties van de Bijbel.

De Bijbel wil begrepen worden, want God openbaart Zichzelf door Zijn Woord heen. Wij moeten geen genoeg nemen met 'jouw waarheid en mijn waarheid', concepten die in onze postmoderne en postchristelijke wereld enorm worden aangemoedigd, maar die maar een fractie van de geschiedenis vormen en daarom ook altijd ter discussie mogen worden gesteld.

In Jezus Christus kennen we waarheid en eenheid als twee begrippen die hand in hand gaan en zelfs niet zonder elkaar kunnen.

Moge God jullie zegenen met deze les en de volgende op 6 april, derde Paasdag zo je wil. We behandelen dan nog een aantal brieven van Paulus. Daarna volgt de laatste les met de overige brieven van Petrus, Johannes, etc.